ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ

ІРХА ЯНА МИКОЛАЇВНА

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗ ТА АУДИТ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ (НА ПРИКЛАДІ СВК «Зоря)

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

АВТОРЕФЕРАТ

на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»

Чернігів – 2018

Дипломною роботою є рукопис

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту, Обліково-економічного факультету, Чернігівського національного технологічного університету,
Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент Акименко Олена Юріївна, Чернігівський національний технологічний університет

Рецензент: Головний бухгалтер СВК «Зоря» Чепурна Тетяна Володимирівна

Захист відбудеться «21» травня 2018 р. о 9.00 год. на засіданні державної екзаменаційної комісії у Чернігівському національному технологічному університеті

Завідувач кафедри
бухгалтерського обліку,
оподаткування і аудиту
д.е.н., професор. **Маргасова В.Г.**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність обраної для написання теми. Бухгалтерський облік основних засобів повинен забезпечити контроль за ефективним використанням наявних об’єктів основних засобів, в тому числі обладнання, машин, транспортних засобів та інших засобів праці, аналіз використання основних засобів на прикладі СВК «Зоря».

Ринкові умови господарювання передбачають широке використання інформації з бухгалтерського обліку. В зв’язку з цим особливу увагу на кожному підприємстві необхідно зосереджувати на адекватному і своєчасному відображенні інформації про господарські операції у первинних документах і регістрах бухгалтерського обліку, яка безпосередньо або після аналітичної обробки використовується керівництвом для прийняття управлінських рішень.

Необхідною умовою підтримки ефективного функціонування сільськогосподарського підприємства є постійна наявність сучасних, інноваційних, безперебійно функціонуючих основних засобів. Достовірне, своєчасне відображення інформації про їх наявність, стан, рух у бухгалтерському обліку сприяє прийняттю управлінських рішень, які забезпечать покращення діяльності підприємства.

Велика кількість науковців досліджували це питання, зокрема такі як В. Лень, С. Гречко, Л. Панчук, Й. Завадський, Л. Сук, М. Дем'яненко, В. Шило, Ю.Кім, Т. Лозова, В Кузьома, М. Романюк, В. Онищенко, Р. Бруханський, В. Малахов ,Н. Радіоновaю та інші.

Метою дипломної роботи є систематизація теоретичних, методичних і практичних знань з обліку автотранспортних засобів, розробка рекомендацій з удосконалення бухгалтерського обліку та наявності і руху автотранспортних засобів.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні завдання, які повністю відповідають змісту та структурі:

- розкрити економічну сутність, класифікацію, види та особливості оцінки основних засобів, в тому числі автотранспортних засобів,
- проаналізувати нормативно-правове забезпечення з обліку та аналізу основних засобів,
- розглянути порядок проведення аудиту основні засобів на підприємстві,
- визначити методологічні проблеми обліку наявності та руху основних засобів.
- надати загальний аналіз тенденцій та напрямки розвитку сільського господарства України,
- охарактеризувати основні показники фінансово-економічної діяльності підприємства СВК «Зоря»,
- провести організаційно-майнову характеристику,
- розглянути регламентацію роботи бухгалтерії та обов'язків облікових працівників,
- дослідити процес організації облікової політики, виявлено характерні особливості організації обліку надходження, наявності та вибуття основних засобів,
- проаналізувати основні аспекти наявності та руху основних засобів підприємства.
- запропонувати шляхи покращення фінансово-економічного стану підприємства та стану його основних засобів,
- удосконалити облік наявності та руху основних засобів СВК «Зоря».

Об`єктом дослідження є автотранспортні засоби СВК «Зоря».

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку, аналізу та аудиту руху автотранспортних засобів

Методи дослідження. Монографічний метод було використано при дослідженні теоретичних основ оранізації бухгалтерського обліку основних засобів, метод спостереження – для формулювання висновків про систему

бухгалтерського обліку підприємства, у тому числі організації обліку надходження, наявності, вибуття та використання автотранспортних засобів, узагальнення – для виявлення основних аспектів обліку основних засобів, дедукція – для визначення положень бухгалтерського обліку, які безпосередньо стосуються даного підприємства, індукція при формулюванні пропозицій щодо удосконалення оранізації.

Інформаційна база: законодавчі та нормативні документи обліку основних засобів, статистична та фінансова звітність СВК «Зоря», дані первинного та поточного бухгалтерського обліку, джерела навчальної, монографічної та періодичної літератури з обраної теми, матеріали Державної служби статистики України

Практичне значення сформованих автором теоретичних положень, висновків і рекомендацій полягає в тому, що вони можуть стати основою для удосконалення організації бухгалтерського обліку та поліпшення фінансово-майнового стану на СВК "Зоря", а саме: запровадження графіку документообігу для підприємства, удосконалення Наказу про облікову політику, впровадження Плану звітності, розробка внутрішніх документів;розширення ринків збуту; підвищення строків використання автотранспоринмх засобів; оновлення основних засобів шляхом купівлі трактора «Landini ALPINE 75» (вартість 574000 грн.); своєчасне забезпечення процесу виробництва матеріалами та паливо-мастильними матеріалами (бензин марки А-92, А-95, дизельне паливо); здійснення мотивації та заохочень працівників для покращення робочого процесу;

Інформаційна база: законодавчі та нормативні документи обліку основних засобів, статистична та фінансова звітність підприємства, дані первинного та поточного бухгалтерського обліку, методичні матеріали, дані мережі інтернет.

Матеріали дослідження та висновки одержаних результати написання магістерської роботи можуть слугувати гарним практичним матеріалом для студентів, або матеріалом при проведенні викладачами кафедри лекційних

занять.

Апробація результатів досліджень. Круглий стіл до Міжнародної акції «16 днів проти насильства»: «Чоловічний і жіночий світи: пошуки гармонії» (м. Чернігів, 6 грудня 2016 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток соціально-економічних систем в сучасних умовах» (м. Харків, 16-17 грудня 2016 р.); XIII міжнародної науково-практичної конференції ЧІІБІП МНТУ імені академіка Ю. Бугая «Сучасні тенденції інформаційно-технологічної, економічної і соціально-правової взаємодії в бізнесі» (м.Чернігів, 20 квітня 2017 р.); III Міжнародна науково-практична конференція «Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку» (м. Чернігів, 27 листопада 2017р.); Дискусійна платформа до Міжнародно акції «16 днів проти насильства»: «Світ без насильства» (м. Чернігів, 7 грудня 2017 р.);VI Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих учених «Інноваційний розвиток інформаційного суспільства: економіко-управлінські, правові та соціокультурні аспекти» (м. Чернігів, 14 грудня 2017 р.); Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Юність науки – 2018: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства» (м. Чернігів, 11-12 квітня 2018р.); XIII міжнародна науково-практична конференція ЧІІБІП МНТУ імені академіка Ю. Бугая «Перспективи розвитку цифрової економіки, її соціально-правові аспекти та управління інформаційними системами і технологіями в умовах євроінтеграції» (м. Чернігів, 25 квітня 2018 р.).

Структура та обсяг роботи. Дана робота складається із вступу, трьох розділів, 13 підрозділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел – 80. Основний зміст викладений на 106 сторінках, робота містить 14 рисунків, 37 таблиць та 15 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** розкрита актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, предмет та об'єкт, методи та інформаційна база дослідження, а також подано структуру роботи.

У першому розділі " Теоретичні основи організації обліку та аналізу автотранспортних засобів " розкрито економічну сутність, класифікацію, види та особливості оцінки основних засобів, в тому числі автотранспортних засобів, проаналізовано нормативно-правове забезпечення з обліку та аналізу основних засобів, розглянуто порядок проведення аудиту основні засобів на підприємстві, визначено методологічні проблеми обліку наявності та руху основних засобів.

Діяльність всіх підприємств починається з формування матеріально-технічної бази (основних засобів) відсутність яких унеможливлює роботу та ведення поточної господарської діяльності підприємства. Саме обсяг основних засобів показую про розмір підприємства, його можливості та перспективи розвитку.

Варто зауважити, що поняття «основні засоби» стали розглядати як окрему економічну категорію на сучасному етапі економічного розвитку. В працях економістів-класиків розглядали лише категорію капіталу, до якої як одну із складових включали об'єкти необоротних активів.

Першим вченим, який виділив поняття «основний капітал», а також розглядав його як частину капіталу, був А. Сміт, який у свої праці «Дослідження про природу і причини багатства народів» (1776 р.) досліджував природу капіталу, його нагромадження і застосування.

Відповідно до П(С)БО 7 основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних функцій, очікуваний строк корисного

використання (експлуатації) яких становить більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Поряд із тим у Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку (IAS) 16 міститься визначення: основні засоби це матеріальні об’єкти, які утримують задля використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг, для надання в оренду іншим або для адміністративних цілей; використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного звітного періоду.

У ПКУ пп. 14.1.138 ст. 14 наводиться наступне визначення основних засобів - матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, автомобільних доріг загального користування, вартість яких не перевищує 6000 гривень, невиробничих основних засобів та нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 6000 гривень та поступово зменшується у зв'язку із фізичним або моральним зносом і очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

Таким чином можна зазначити, що визначення поняття «основні засоби» у нормативно-правових актах України, які регулюють їх бухгалтерський облік, призводять до деякої плутанини щодо розуміння їх сутності, оскільки при встановленні критеріїв віднесення об’єкту до основних засобів перевага надається їх призначенню. В той же час норми податкового законодавства акцентують увагу на особливостях визнання об’єкту основних засобів активом, тобто лише у тому випадку, коли його застосування відбувається виключно «для використання у господарській діяльності платника податку».

Для правильного розподілу витрат на виробництво, аналізу

використання основні засоби об’єднують в однорідні групи за певними ознаками (критеріями). Цей процес називають їх класифікацією. Загальну класифікацію основних засобів наведено на рисунку 1.1.

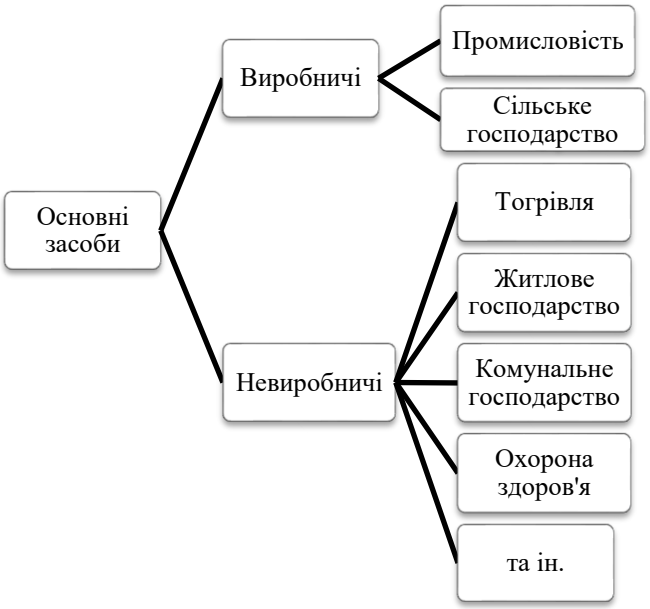

Рис. 1.1. Класифікація основних засобів

Основні виробничі засоби класифікують також за галузями промисловості чи сільського господарства. Наприклад, у сільському господарстві виокремлюють основні засоби рослинництва, тваринництва та загального призначення. Залежно від того, кому основні засоби належать, їх визначають як власні та позичені; за характером використання в процесі виробництва - діючі та недіючі.

Важливим регулятором ведення обліку основних засобів та складання звітності є нормативно-правове регулювання. Нормативно-правову базу можна представити як чотири-рівневу систему, яку зображено на рисунку 1.2.

Рис. 1.2 Система регулювання обліку і звітності основних засобів

Найважливішим законодавчим актом є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р №996-XIV зі змінами та доповненнями. Даний Закон регулює систему ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, а також їх державне регулювання на підприємстві в цілому.

Податковим кодексом України визначається класифікація основних засобів у залежності від строку їх корисного використання та об'єкти основних засобів, що підлягають амортизації .

Формування інформації в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності про основні засоби регулюється Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Аудит основних засобів є невід'ємною частиною загального аудиту суб'єкта господарювання, оскільки основні засоби, як правило, займають питому частку в майні підприємства. Тому аудитор при проведенні аудиторської перевірки затрачає багато часу на отримання інформації про основні засоби. Перед початком проведення аудиту основних засобів необхідно сформулювати завдання такої перевірки.

Метою аудиту основних засобів є підтвердження інформації щодо

повноти відображення початкових даних в регістрах обліку, достовірності даних щодо наявності та руху основних засобів, законності та правильності ведення в обліку цих активів, а також встановлення дотримання підприємством вимог чинного законодавства.

Завданнями аудиту основних засобів є:

- перевірка доцільності віднесення активів до основних засобів;

- перевірка правильності формування первісної вартості залежно від способів їхнього надходження;

- своєчасність і правильність документального оформлення та відображення в обліку операцій з основними засобами, їхнє надходження, переміщення та вибуття;

- перевірка правильного розрахунку амортизації основних засобів та її відображення в обліку;

- контроль за правильністю віднесення витрат на капітальний та поточний ремонт основних засобів;

- законність та правильність відображення в обліку операцій з фінансової та операційної оренди як у орендаря, так і у орендодавця;

- підтвердження правильності та законності відображення у бухгалтерському обліку операцій з основними засобами.

Джерелами аудиту основних засобів являються:

- Наказ про облікову політику;
- Звіт про фінансовий стан (Баланс);
- Примітки до річної фінансової звітності;
- Первинні документи по обліку основних засобів:
  - акти приймання-передачі ОЗ (акти введення в господарський оборот) із доданою технічною документацією, акти на списання (ОЗ-3) і інші форми;
- документи постачальника – рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні, податкові накладні;
- інвентарні картки; описи інвентарних карток; інвентарні списки (за

місцем їх знаходження (експлуатації), за матеріально відповідальними особами);

- розрахунок амортизації (відомості нарахування зносу);
- прибуткові ордери, акти на приймання;
- документи, які підтверджують майнові права (договір купівлі-продажу, ліцензійні угоди);
- матеріали інвентаризації.

Поняття категорії «основні засоби» дуже часто ставало предметом дослідження науковців України та іноземних країн. Вагомим внеском у розроблення теоретичних основ і методологічних підходів до розв'язання проблеми обліку й контролю основних засобів та їх використання.

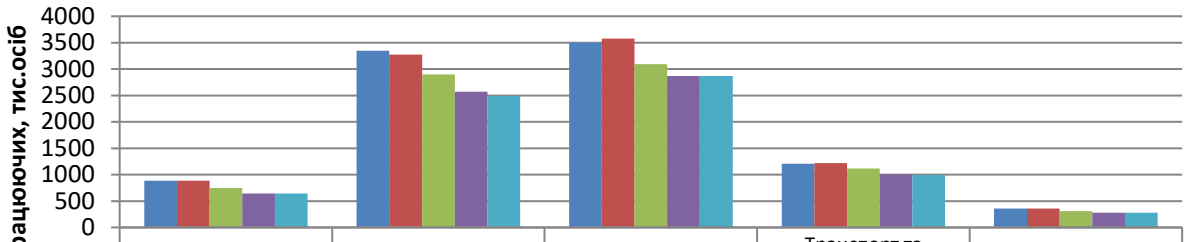
Незважаючи на значні напрацювання вчених на сьогодні єдності поглядів на категорію «основні засоби», особливості її обліку та контролю не досягнуто. Тому виникає потреба у подальших дослідженнях даного аспекту.

В другому розділі роботи " Організація бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту наявності та руху автотранспортних засобів) підприємства" надано загальний аналіз тенденцій та напрямки розвитку сільського господарства України, охарактеризовано основні показники фінансово-економічної діяльності підприємства СВК «Зоря», проведено організаційно-майнову характеристику, розглянуто регламентацію роботи бухгалтерії та та обов'язків облікових працівників, досліджено процес організації облікової політики, виявлено характерні особливості організації обліку надходження, наявності та вибуття основних засобів, проаналізовано основні аспекти наявності та руху основних засобів підприємства.

Сільське господарство України – одна з провідних галузей економіки України. Крім стабільного забезпечення населення країни якісним, безпечним, доступним продовольством, сільське господарство України спроможне на вагомий внесок у розв'язання світової проблеми голоду. Його потенціал виробництва значно перевищує потреби внутрішнього ринку.

Сільське господарство є одним із найбільших джерел робочих місць в

Україні і за цим показником поступається лише сфері торгівлі (рис. 1.1.).

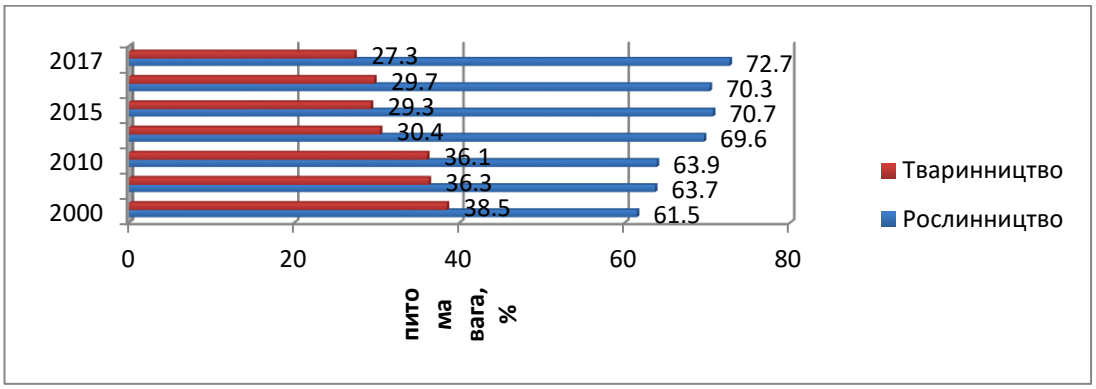

	Будівництво	Промисловість	Сільське, лісове та рибне господарство	Транспорт та складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	Тимчасове розміщення й організація харчування
2012	884.9	3345.6	3496	1208.7	355.9
2013	888.8	3274.8	3577.5	1221.2	357.8
2014	746.4	2898.2	3091.4	1113.4	309.1
2015	642.1	2573.9	2870.6	998	277.3
2016	644.5	2494.8	2866.5	997.2	276.7

Джерело: Головне управління статистики в Чернігівськійобласті [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://chernigivstat.gov.ua//

Рис. 1.1 Кількість зайнятого населення за видами економічної діяльності

Сільське господарство України складається з продукції рослинництва та тваринництва. В 2017 році було виготовлено продукції рослинництва на 185052,1 млн. грн, продукції тваринництва – 69588,4 млн. грн. Ще з початку існування України, як незалежної держави частка рослинництва переважала На рисунку 1.2 відобразимо динаміку структури сільськогосподарської продукції.

Джерело: Головне управління статистики в Чернігівськійобласті [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://chernigivstat.gov.ua//

Рис. 1.2 Динаміка структури сільськогосподарської продукції України

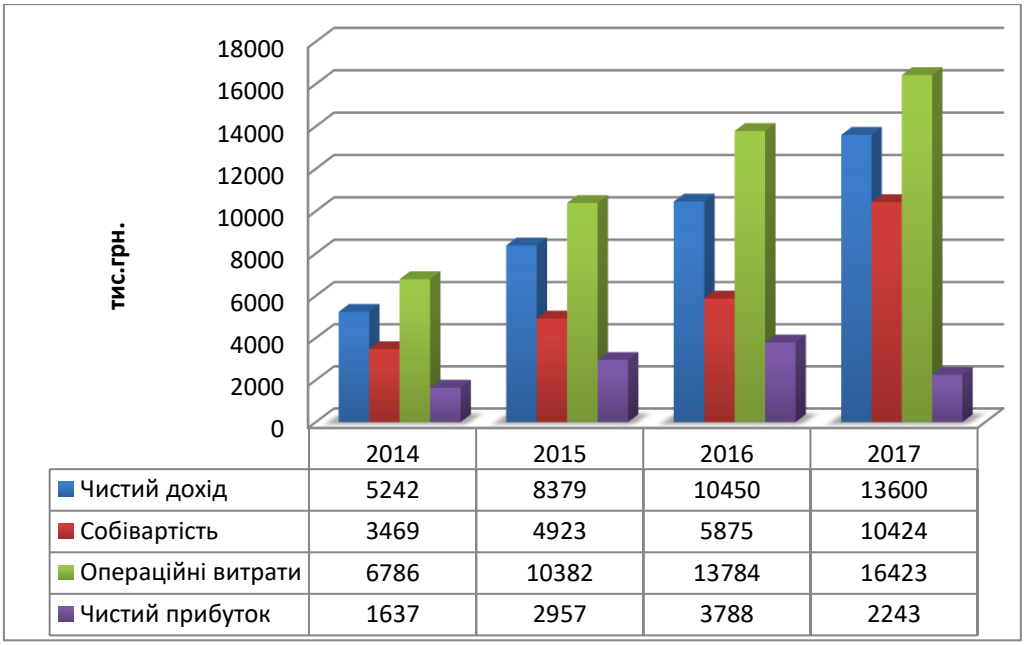
Бачимо, що питома вага продукції рослинництва за 16 років знизилася на 11,2 %.

Сільськогосподарський виробничий кооператив «Зоря» є приватним

підприємством створений шляхом реорганізації колишнього колективного сільськогосподарського підприємства «ЗОРЯ», протокол №1 від 28 лютого 2000 року.

Кооператив здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства та Статуту, організаційно-виробничу діяльність СВК «Зоря» визначається внутрішніми документами.

Узагальнюючими показниками, що характеризують фінансовий стан СВК «Зоря» є чистий дохід, валовий, операційний, чистий прибуток, собівартість реалізованої продукції. Це дасть нам змогу зрозуміти загальний стан підприємства. Розглянемо рисунку 1.3 в якому наведено динаміку узагальнюючих показників СВК «Зоря».

	2014	2015	2016	2017
Чистий дохід	5242	8379	10450	13600
Собівартість	3469	4923	5875	10424
Операційні витрати	6786	10382	13784	16423
Чистий прибуток	1637	2957	3788	2243

Джерело: Звіт про фінансові результати форма №2 за 2014-2017 роки.

Рис. 1.3 Динаміка узагальнюючих показників СВК «Зоря»

З діаграми видно, що починаючи з 2014 року на підприємстві значно збільшено обсяг чистого доходу. В 2015-2016 роках збільшився також обсяг чистого прибутку. На підприємстві за останні 3 роки значно покращились основні узагальнюючі показники діяльності, але в 2017 році чистий прибуток знизився.

На ефективність діяльності будь-якого підприємства істотний вплив справляє структура основних виробничих фондів. дивись Рисунок 1.4-1.6.

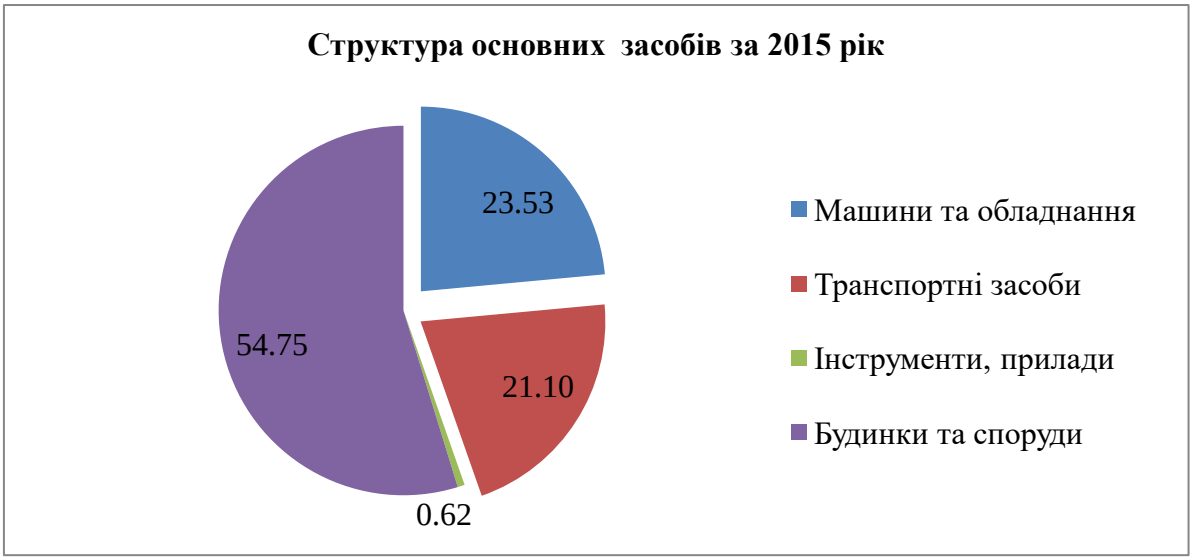

Рис. 1.4 Структура основних засобів СВК «Зоря» 2015 році

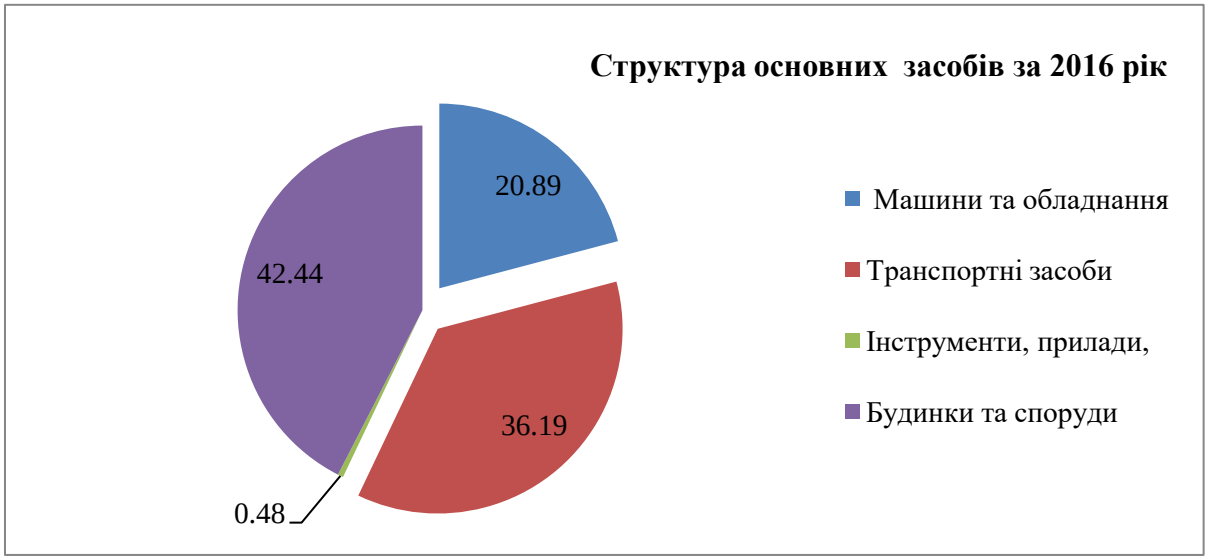
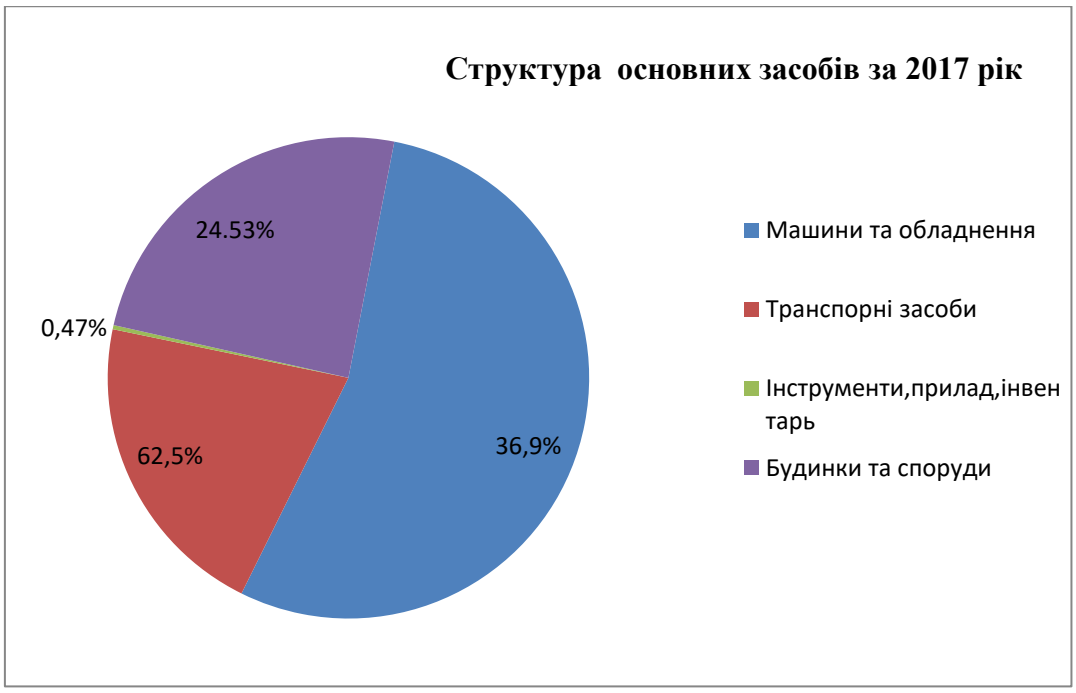

Рис. 1.5 Структура основних засобів СВК «Зоря» 2016 році

Джерело: Примітки до річної фінансової звітності форма №5 за 2015-2017 роки.

Рис. 1.6. Структура основних засобів СВК «Зоря» 2017 році

Як бачимо із рисунку 1.4-1.6 найбільшу частину у структурі основних засобів СВК «Зоря» займають машини та обладнання. На другому місці за часткою знаходяться транспортні засоби, під якими слід розуміти сільськогосподарську техніку, та будинки, споруди та передавальні пристрої.

Загалом така структура основних засобів притаманна підприємствам сільськогосподарського виробництва.

Вибір форми організації обліку залежить від розміру підприємства. Малі підприємства можуть не мати бухгалтерської служби або бухгалтера, а облік на них може вести керівник, власник або залучений фахівець.

Організація роботи бухгалтерської служби здійснюється керівництвом підприємства та передбачає визначення прав і обов'язків головного бухгалтера, підлеглих йому облікових працівників, визначає побудову бухгалтерської служби, її місце в системі управління та взаємодію з іншими підрозділами підприємства.

Бухгалтерська служба на чолі з головним бухгалтером є одним з провідних підрозділів управлінської структури підприємства, яка забезпечує

формування повної і достовірної інформації про результати діяльності та майновий стан підприємства, необхідної для прийняття ефективних рішень, здійснення контролю за використанням матеріальних, трудових, фінансових ресурсів і попередження негативних явищ у господарській діяльності. Цим обумовлено місце бухгалтерської служби в системі інформаційних потоків підприємства.

Штатна чисельність працівників підприємства, в тому числі й бухгалтерської служби, затверджується відповідно до статуту власником підприємства або уповноваженим органом управління.

Бухгалтерія СВК «Зоря» складається з 2 бухгалтерів (бухгалтера і головного бухгалтера) кожен з яких займається певною обліковою роботою.

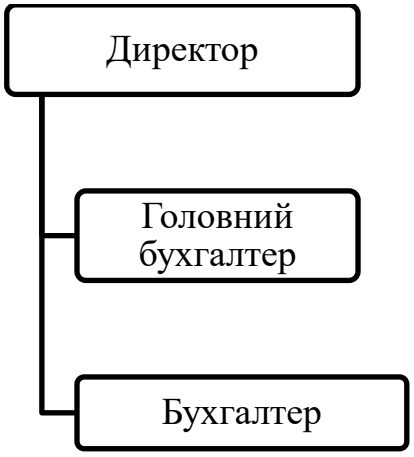

Рис. 1.7 Структура облікового апарату

Основним нормативним документом яким керується СВК «Зоря», при веденні бухгалтерського обліку та складанні звітності є Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. та Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, які зберігаються у бухгалтерії. Щоб слідкувати за всіма змінами, які стосуються ведення бухгалтерського обліку і складання звітності СВК здійснює підписку періодичних видань, зокрема – журнал «Все про бухгалтерський облік».

Бухгалтерський облік здійснюється бухгалтерією підприємства, яку очолює головний бухгалтер. Робота бухгалтерії підприємства регламентується "Положенням про бухгалтерію".

Права й обов'язки головного бухгалтера та всіх посадових осіб

бухгалтерії визначаються Законом про бухгалтерський облік, наказом про облікову політику та затвердженими посадовими інструкціями.

Підприємство самостійно: визначає облікову політику підприємства; обирає форму бухгалтерського обліку як певну систему регістрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них з додержанням єдиних засад, встановлених Законом, та з урахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних; розробляє систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності і контролю господарських операцій, визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів; затверджує правила документообороту і технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і регістрів аналітичного обліку; може виділяти на окремий баланс філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи, які зобов'язані вести бухгалтерський облік, з наступним включенням їх показників до фінансової звітності підприємства.

Загальні аспекти формування бухгалтерського обліку на підприємстві містяться в наказі «Про облікову політику на підприємстві СВК «Зоря».

Згідно з наказом про облікову політику на СВК «Зоря» застосовують меморіально-ордерну форму ведення бухгалтерського обліку.

За даною формою синтетичний і аналітичний облік ведеться окремо, для першого використовуються книги, а для другого картки.

Перевагами меморіально-ордерної форми обліку є: простота і гнучкість, що дає змогу пристосовувати її до різних типів підприємств; використання меморіальних ордерів, що сприяє упорядковуванню синтетичного обліку; посилення контрольних функцій обліку, звіряння даних синтетичного і аналітичного обліку. Водночас меморіально-ордерна форма обліку має істотні недоліки, а саме: необхідність формування великої кількості меморіальних ордерів; незначний ступінь відповідності обліку потребам аналізу і аудиту; не надає можливості на основі облікової

інформації приймати управлінські рішень.

Підприємство не має графіка документообігу в якому б відображався кожний документ, хто і коли складає, подає до бухгалтерії, перевіряє, у скількох примірниках складається і які регістри заповнюються на його підставі.

Відсутність графіка документообігу призводить до того, що зведені документи складаються несвоєчасно і дана ситуація не дає можливості оперативно реагувати на стан і зміни господарської діяльності, вчасно приймати оперативні рішення з питань ефективного використання фінансових ресурсів.

У третьому розділі " Шляхи удосконалення організації обліку і аудиту наявності і руху автотранспортних засобів на підприємстві " наведено шляхи покращення фінансово-економічного стану підприємства, удосконалення обліку наявності та руху основних засобів підприємства.

Провівши аналіз фінансово-господарської діяльності СВК «Зоря» можна сказати що підприємство має задовільний фінансовий стан.

Одним з головних узагальнюючих показників фінансового стану підприємства є чистий дохід. Чистий дохід може змінюватись під впливом різних факторів.

Для оцінки впливу на чистий дохід СВК «Зоря» основних засобів застосуємо виробничу функцію виду:

$$Y = a_0 + a_1 \cdot x_1 + a_2 \cdot x_2 + a_3 \cdot x_3 + a_4 \cdot x_4, \text{де}$$

Y –Чистий дохід підприємства, тис. грн.;

X1 – Фондовіддача;

X2 -Фондоозброєність;

X3 - Виробіток;

X4 - Коефіцієнт зносу.

На основі спостережень за 5 періодів

На основі спостережень за 5 періодів розраховуємо коефіцієнти a_0, a_1, a_2, a_3 та a_4. Функція приймає вигляду:

$$Y = -18,78+1708,25x1 + 167,01x2 – 33,92x3 + -1025,96x4$$

Середнє значення чистого доходу за п’ять півріч 2015-2017 років складає 5899,2 тис. грн.

Отже, якщо виконання заходів удосконалення діяльності призведе до зменшення коефіцієнту зносу на 1, а інші показники залишаться незмінними тоді обсяг чистого доходу складе 6104,39 тис. грн.

Для досягнення такого результату підприємству потрібно приділити увагу оновленню (купівлі) основних засобів в тому числі автотранспорту.

Таблиця 1

Шляхи покращення діяльності підприємства СВК «Зоря»

№ п/п	Захід	Шляхи досягнення	Очікуваний результат
1	2	3	4
1.	Розширення ринків збуту	Реалізація продукції за межі регіону, що дозволить роширення кола партнерів для збуту	Швидшша реалізація продукції та отримання доходу від реалізації
2	Оптимізація роботи працівників	Заохочення працівників Підвищення механізації виробництва Оптимізація кількості та структуру персоналу	Збільшення ефективності роботи персоналу Зменшення витрат на оплату праці, підвищення ефективності роботи персоналу
3.	Стратегічне планування	Пошук нових можливостей підприємства	Розв’язання деяких стратегічних проблем
4.	Підвишення строків використання автотранспортних засобів	Ремонт вже наявної застарілої техніки	Збільшення продуктивності рухомого складу
5.	Купівля трактора «**Landini** ALPINE 75» (вартість 787 612 грн.)	Окупність купівлі трактора за 2 роки Своєчасне забезпечення основного виробництва матеріалами, паливом (А-92, А-95, дизельне паливо)	Збільшення ефективності виробничого процесу, скорочення часу на проведення нових господарських робіт, підвищення обсягу реалізованої продукції
6	Придбання нових порід ВРХ (червона польська, лімузинська (вартість 50000 грн.))	Окупність купівлі корови 1,5 роки. Розведення нових м’ясних та молочних порід ВРХ шляхом закупівлі	Збільшення виробництва продукції тваринництва та доходу від її реалізації

Слідуючи вищенаведеним заходам підприємство зможе працювати

більш продуктивно та використовувати наявні ресурси з більшою ефективністю та отримувати від своєї діяльності більшу вигоду.

Пропозиції, що представлені в таблиці 2 мають забезпечити підприємству покращення ведення обліку основних засобів та обліку вцілому.

Таблиця 2

Заходи щодо вдосконалення процесу організації обліку автотранспортинх засобів та покращення діяльності СВК «Зоря»

№ п/п	Захід	Шляхи досягнення	Очікуваний результат
1	2	3	4
1.	Оновити форми первино обліку основних засобів	Відповідають сучасним вимогам.	Тому що вони відповідають П(с)БО і діючій нормативній базі.
2.	Удосконалення наказу про облікову політику СВК «Зоря» 3.1 «Основні Засоби та інші необоротні матеріальні активи»	Приведення до діючих норм чинного законодавства, а саме вартісна межа для обєкта основних засобів – 6000 грн..	Запобігання виникненню помилок в системі бухгалтерського обліку підприємства.
3.	Удосконалення первинного обліку автотранспортних засобів	Використання уніфікованих форм для обліку с/г підприємств.	Підвищення інформативності даних первинних документів обліку автотранспортних засобів
4.	Перегляд посадових інструкцій	Розробка нових та уточнення існуючих посадових інструкцій. Пропоную інструкцію в якій буде прописано робота головного бухгалтера та заступника головного бухгалтера, а саме: що повинен знати, їх завдання, обов’язки, права та відповідальність.	Підвищення продуктивності праці бухгалтерської служби, вирішення питання розподілу обов’язків між працівниками, контроль виконання робіт, раціональне використання фонду робочого часту;
5.	Пропонуємо прискорений метод амортизацій для машин і обладнень	застосування прискореної амортизації основних засобів четвертої групи має бути обов’язково закріплене в наказі про облікову політику по підприємству задля запобігання непорозумінь з податковим органом. Обов'язкове дотримуватися формулювань ПКУ, то йдеться про дозвіл зменшувати строк корисного використання об’єктів однієї з груп основних засобів. Цей дозвіл передбачено п.43, який з’явився у підрозд.4 розд.ХХ ПКУ завдяки Закону № 1797	Платник податку отримує можливість більше зекономити на платежах по податку на прибуток протягом перших двох років експлуатації такого об’єкта.

В розділі 2 було досліджено наказ про облікову політику та встановлено факт того, що деякі його положення не відповідають нормам чинного законодавства тому необхідно його удосконалити .

ВИСНОВКИ

Основні засоби мають велике значення у діяльності сільськогосподарського підприємства. Проблеми основних засобів СВК «Зоря» полягають у відповідності існуючих теоретико – методичних положень бухгалтерських обліку проблемам цього часу. Результати та висновки які одержані в ході дослідження полягає в наступному.

Під час дослідження сутності основних засобів із законодавчого рівня та функціональнлгл підходу уточнено їх категорію. Під основними засобами слід розуміти матеріальні активи, що призначені для їх використання в процесі роботи підприємства (створення продукту), шляхом систематичного нарахування амортизації, термін використання яких повинен становити більше одного року (або операційного циклу), а вартість більше 6000 грн.

Сільське господарство Чернігівської області має високі позиції в загальнодержавному рейтингу. СВК «Зоря» є одним з представників сільськогосподарського підприємства. Його діяльність представлена на ринку збуту переважно високоякісною продукцією рослинництва та тваринництва. Після дослідження структури основних засобів найбільшу питому вагу займають робочі машини і обладнання, під якими слід розуміти сільськогосподарську техніку. На другому місці за часткою знаходяться транспортні засоби. Загалом така структура основних засобів притаманна підприємствам сільськогосподарського виробництва. Можемо сказати, що основні засоби майже не оновлюються.

Якщо робити висновки щодо організації бухгалтерського обліку на підприємстві то воно здійснюється бухгалтерською службою з 2 чоловік з головним бухгалтером. Їхня робота регламентується посадовими

інструкціями. Облік здійснюється відповідно до Наказу про облікову політику. Слід зазначити наявні проблеми з своєчасністю внесення змін до нього.

Враховуючи важливу роль основних засобів на підприємстві можемо запропонувати напрями що до покращення діяльності та удосконалення обліку та ефективне використання їх на підприємстві.

Було розглянуто фінансово-економічний стан підприємства та стан його основних засобів та запропоновано заходи покращення до яких відноситься:

- розширення ринків збуту;
- підвищення строків використання автотранспортних засобів;
- Оновлення основних засобів шляхом купівлі трактора «**Landini** ALPINE 75» (вартість 574000 грн.). Очікуваний термін окупності становить 2 роки;
- Своєчасне забезпечення процесу виробництва матеріалами та паливо-мастильними матеріалами (бензин марки А-92, А-95, дизельне паливо);
- Мотиваційні заохочення працівників для покращення робочого процесу;

Запропоноване дасть змогу підприємству розвиватися та конкурувати з іншими підприємствами та отримувати від того прибуток. З’ясували що перевагою серед інших підприємств є використання відходів рослинного походження у тваринництві.

Тому пропонуємо продовжити строк використання автотранспортних засобів шляхом їх модернізації та купівлі нової техніки. Також хочемо запропонувати збільшити площі вирощування сільськогосподарських культур, це дасть змогу отримати більший прибуток за рахунок збільшення обсягів реалізації.

АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ

1. Акименко О.Ю., Ірха Я. Гендерне виховання сучасної студентської молоді / Чоловічний і жіночий світи: пошуки гармонії / круглий стіл до Міжнародної акції «16 днів проти насильства» (6 грудня 2016 р.) : тези доповідей. – Чернігів, 2016.

2. Irkha Ya.M., Akymenko O.Y., Zholobetska M.B. / Analysis of organizational principles of accounting // Розвиток соціально-економічних систем в сучасних умовах (м. Харків, 16-17 грудня 2016 р.) : тези доповідей. - Харків : ХТУ, 2016. – С. С-13-15.

3. Ірха Я.М., Акименко О.Ю. Елементи методу бухгалтерського обліку та вимоги до них / Сучасні тенденції інформаційно-технологічної, економічної і соціально-правової взаємодії в бізнесі. Збірник матеріалів XIII міжнародної науково-практичної конференції ЧІІБІП МНТУ імені академіка Ю. Бугая. - Чернігів, 20 квітня 2017 року, с. 13-15

4. Гнедіна К.В., Ірха Я.М. Метод аналізу ієрархій при прийнятті стратегічних управлінських рішень на підприємстві: переваги застосування / Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції. - Чернігів, 27 листопада 2017року, с. 108-110.

5. Ірха Я.М., Акименко О.Ю. Образи та насильство в середовищі студентської молоді / Світ без насильства: погляд молоді / дискусійна платформа до Міжнародної акції «16 днів проти насильства» (7 грудня 2017р.) : тези доповідей. – Чернігів, 2017.

6. Акименко О. Ю., Ірха Я. М / Формування облікової політики сільськогосподарських підприємств // Інноваційний розвиток інформаційного суспільства: економіко-управлінські, правові та соціокультурні аспекти (м. Чернігів, 14 грудня 2017 р.): збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих учених. – Чернігів : ЧНТУ. 2017. – 612 с. С-245-246.

7. Ірха Я.М, Акименко О.Ю. Взаємодія стратегічного управління та стратегічного обліку - крок до формування конкурентоспроможності підприємства (за матеріалами СВК «ЗОРЯ») / Юність науки – 2018: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 11-12 квітня 2018р.) : у 2-х ч. / Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2018. – Ч. 1. С. 171-172.

8. Акименко О.Ю., Бобришева-Шкарлет Т. О., Ірха Я.М. Визначення чисельності облікових працівників: оптимізація чисельного складу бухгалтерії / О.Ю. Акименко, Т.О. Бобришева-Шкарлет, Я.М. Ірха // // Перспективи розвитку цифрової економіки, її соціально-правові аспекти та управління інформаційними системами і технологіями в умовах євроінтеграції. Збірник матеріалів XIII міжнародної науково-практичної конференції ЧІІБІП МНТУ імені академіка Ю. Бугая. - Чернігів, 25 квітня 2018 року. - с.7-9.

АНОТАЦІЯ

Ірха Я.М. Організація обліку, аналіз та аудит наявності та руху автотранспортних засобів (на матеріалах СВК «Зоря»)

Спеціальність 071 Облік і оподаткування. – Чернігівський національний технологічний університет. – Чернігів, 2018.

Магістерська робота показує методологію обліку та аналізу наявності та руху автотранспортних засобів, аналіз фінансово-економічного стану підприємства, загальну характеристику та характеристику системи бухгалтерського обліку на підприємстві, проблеми фінансового стану, проблеми системи обліку та шляхи їх вирішення.

Бухгалтерський облік основних засобів повинен забезпечити контроль за ефективним використанням наявних об’єктів основних засобів, в тому числі обладнання, машин, транспортних засобів та інших засобів праці.

Ринкові умови господарювання передбачають широке використання інформації з бухгалтерського обліку. В зв’язку з цим особливу увагу на кожному підприємстві необхідно зосереджувати на адекватному і своєчасному відображенні інформації про господарські операції у первинних документах і регістрах бухгалтерського обліку, яка безпосередньо або після аналітичної обробки використовується керівництвом для прийняття управлінських рішень.

Запропоновано шляхи удосконалення організації обліку, зокрема обґрунтовано ї розроблено пропозиції щодо удосконалення обліку наявності та руху основних засобів. Реалізація наведених в роботі пропозицій сприятиме підвищенню ефективності діяльності сільськогосподарського підприємства, процесу пошуку наявних фінансових резервів та способів збільшення продуктивності праці працівників кооперативу.

Ключові слова: основні засоби, автотранспорт, організація обліку, економічна характеристика, фінансова звітність.

SUMMARY

Irkha Yana Organization of accounting, analysis and audit of availability and movement of vehicles (on the materials of agricultural production cooperative "Zorya")

Speciality 071 Accounting and taxation. – Chernihiv national university of technology. – Chernihiv, 2018 .

Master's work shows the methodology of accounting and analysis of the availability and movement of vehicles, analysis of financial and economic status of the enterprise, general characteristics and characteristics of the accounting system in the enterprise, problems of financial condition, problems of the accounting system and ways of their solution.

The accounting of fixed assets must ensure control over the effective use of existing objects of fixed assets, including equipment, machinery, vehicles and other means of labor.

Market conditions of the economic activity provide for widespread use of accounting information. In this regard, particular attention should be paid to each enterprise to focus on the adequate and timely display of information on business transactions in primary documents and accounting registers, which, directly or after analytical processing, is used by management to make managerial decisions.

The ways of improving the organization of accounting are offered, in particular, the proposals on improving the availability and movement of fixed assets accounting are substantiated and developed. The implementation of the proposals in the work will increase the efficiency of the agricultural enterprise, the process of finding available financial reserves and ways to increase the productivity of the workers of the cooperative.

Key words: fixed assets; vehicles; organization of accounting; economic characteristics; financial statements.